

Environmentálne okruhy energetickej politiky Slovenskej republiky

Energetický systém Slovenska, ktorý samostatne funguje relatívne krátko, reprezentuje zložitý komplex často protichodných tendencií medzi jeho najvyššou prioritou – bezpečným a spoľahlivým zásobovaním energiou – a jestvujúcimi obmedzeniami jej plnenia (vysokoj závislosti od dovozu primárnych energetických zdrojov, nízkeho stupňa diverzifikácie, neistoty makroekonomického vývoja, čoraz naliehavejších požiadaviek súvisiacich s ochranou životného prostredia atď.). Prebiehajúca transformácia ekonomiky Slovenska sa aktuálne premietla do reštrukturalizácie energetiky, čiastočnej liberalizácie trhu s elektrickou energiou a postupnej privatizácie. Tento vývoj výrazne ovplyvňujú politické priority krajiny, deklarované členstvom SR v medzinárodných zoskupeniach, prijatím medzinárodných environmentálnych dohôd a dohovorov a definovaním národnej stratégie a nástrojov na ich plnenie. Vo vzťahu ku zmene klímy vývoj energetického sektora rozhodujúcim spôsobom ovplyvňujú:

- podpis Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (pre SR nadobudol platnosť 23. novembra 1994) a nasledujúca ratifikácia Kjótskeho protokolu v máji 2002,
- ratifikácia Dohovoru k energetickej charte a Protokolu energetickej charty o energetickej efektívnosti a súvisiacich environmentálnych aspektoch v apríli 1999,
- vstup do Európskej únie, ktorý o. i. znamená urýchlenú implementáciu smerníc EÚ v oblasti klimatic-

kej zmeny, znižovania energetickej efektívnosti a intenzívnejšieho využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Aktuálne strategické a legislatívne nástroje v sektore energetiky

Posledná národná inventúra potvrdila celkový pokles tvorby emisií skleníkových plynov v posledných rokoch, v porovnaní s r. 1990, a zároveň malé zmeny v podieloch jednotlivých sektorov. Nie príliš optimisticky vyznieva skutočnosť, že podiel energetiky na celkovej tvorbe emisií skleníkových plynov sa v porovnaní s r. 1990 nezmenil, stále predstavuje zhruba 80 %, a to aj napriek realizácii mnohých opatrení s nepriamym, vedľajším, redukčným účinkom na emisie CO₂. Dôvodom je zvýšenie tvorby emisií z dopravy v dôsledku jej dynamického rozvoja. V posledných rokoch nastal mierny nárast podielu emisií z priemyselných procesov a narábania s odpadmi a, naopak, pokles podielu emisií z poľnohospodárstva.

Vývoj tvorby emisií skleníkových plynov je výsledkom viacerých vplyvov: mierneho poklesu celkovej spotreby primárnych energetických zdrojov a posunu v ich štruktúre v prospech plyných palív, poklesu konečnej spotreby energie a zvýšenia podielu služieb na tvorbe hrubého domáceho produktu (HDP), správaného plynulým poklesom energetickej náročnosti, čiastočnou reštrukturalizáciou priemyslu a legislatívnymi opatreniami v tejto oblasti.

Tab. 1. Agregované emisie skleníkových plynov podľa rezortov

Kategoríe IPCC	Emisie skleníkových plynov [t CO ₂ ekvivalentu]							
	1990 referenčný	1994	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Energetika (vrátane dopravy)	57 595,63	41 457,50	43 607,09	41 864,87	40 741,51	38 618,10	41 160,66	40 700,22
Priemyselnéprocesy	4 675,31	3 816,54	4 094,20	4 714,95	4 880,25	4 385,10	4 525,76	4 218,91
Použitie rozpušťadiel	-	-	-	-	-	-	-	-
Poľnohospodárstvo	8 059,95	4 919,06	4 725,58	4 324,83	4 131,35	4 116,32	4 171,25	4 129,37
Lesné ekosystémy	-2 408,87	-3 276,50	-1 397,79	-1 922,74	-1 635,93	-2 426,47	-5 247,78	-5 260,85
Odpady	2 087,65	1 915,87	1 929,51	1 796,10	1 820,77	1 857,92	1 855,00	2 121,97

Zdroj: Národný alokačný plán SR na r. 2005 – 2007. MŽP SR, 2004.

Medzi prioritnými strategickými cieľmi definovanými v *Energetickej politike SR (2000)* bola aj príprava na integráciu na vnútorný trh EÚ, čo v praxi znamená reštrukturalizáciu energetiky, zavedenie nových princípov vecnej a cenovej regulácie, odstránenie dotácií vrátane krížových a liberalizáciu trhu s energetickými nosičmi. Stratégia deklarovala aj podporu zvyšovania energetickej efektívnosti a podielu obnoviteľných energetických zdrojov (OZE) na výrobe elektrickej energie.

Poznámka: Výsledkom reštrukturalizácie a nasledujúcej privatizácie regionálnych distribučných podnikov v r. 2001 bol vznik akciových spoločností Západoslovenská energetika, a. s. (so 49 % podielom nemeckého E.ON Energie), Stredoslovenská energetika, a. s., (49 % Electricité de France) a Východoslovenská energetika, a. s. (49 % nemeckého RWE Plus). V januári 2002 sa transformovali aj Slovenské elektrárne na akciovú spoločnosť (prevzala zhruba 90 % majetku pôvodného subjektu a v súčasnosti prebieha jej privatizácia) a Slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu, a. s. (vlastní prenosové siete, transformátorové stanice a energetický dispečing) a Tepláreň Košice, a. s., ktorá spravuje parné elektrárne v Košiciach a Prešove.

Zákomom č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach bol r. 2001 zriadený Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO), v ktorého kompetencii je ich vecná a cenová regulácia (predtým bola cenová regulácia v kompetencii Ministerstva financií SR podľa zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách). Odstránenie tzv. krížových dotácií pre elektrickú energiu sa riešilo v rámci prvých rozhodnutí ÚRSO (2003) a po prechodnom období sú od 1. januára 2004 zrušené všetky druhy dotácií na ceny energetických nosičov pre domácnosti a priemysel. V súčasnosti je na Slovensku liberalizovaný vnútorný trh pre odberateľov elektrickej energie nad 100 GWh (od 1. 1. 2002), odberateľov nad 40 GWh (od 1. 1. 2003) a odberateľov nad 20 GWh (od 1. 1. 2004). Ďalšie otváranie trhu na Slovensku už bude prebiehať v rámci implementácie smerníc EÚ pre danú oblasť, konkrétne Smernice 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a Smernice 2003/55/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s plynom. Výsledkom má byť úplná liberalizácia až na úroveň domácností.

Menej sa darilo presadiť účinné opatrenia v oblasti úspor energie, zvyšovania energetickej efektívnosti a využitia OZE, napriek tomu, že vláda SR zobrala v januári 2002 na vedomie *Stratégiu SR plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu (2001)*. Z článku 2 Kjótskeho protokolu, §1, bod a) a i) vyplýva povinnosť „... zavádzať opatrenia na podporu energetickej účinnosti v relevantných sektoroch národného hospodárstva...“ Ako účinné nástroje na plnenie strategického cieľa dokument uvádza: zvyšovanie energetickej účinnosti výroby elektriny, podpora účinnejších technológií a nárast podielu kombinovanej výroby tepla a elektriny.

Úspory energie na strane spotreby možno podľa návrhov uvedených v *Stratégii dosiahnuť najmä elimináciou dotácií cien energie a motiváciou úspor (vrátane malého a stredného podnikania), šírením a verejným prístupom k informáciám o šetrení energie, záväznými energetickými auditmi a zavádzaním prísnejších noriem, spolu s povinným štítkovaním spotrebičov. Aj napriek niekoľkoročnej príprave a úsiliu sa zákon o hospodárení s energiou, ktorý bol v *Tretej národnej správe SR o zmene klímy (2001)* uvádzaný ako pripravované opatrenie, nepodarilo prijať. Návrh zákona rieši napríklad povinnosť pravidelných energetických auditov pre veľkospotrebiteľov energie.*

Poznámka: Myšlienka použiť ako nástroj na racionalizáciu spotreby energetické audity sa v Európe objavila prvýkrát po druhom ropnom šoku r. 1978. Prístupy jednotlivých krajín boli rôzne – priama legislatívna podpora (Francúzsko), dobrovoľná dohoda (Holandsko, Belgicko, Írsko a Veľká Británia), resp. záväzná dohoda (Dánsko). Aj keď v súčasnosti energetické audity nemajú legislatívnu podporu v krajinách EÚ, proces funguje ďalej na základe vytvore-

ných štruktúr a jeho súčasná „udržateľnosť“ je výsledkom predchádzajúceho využitia podporných nástrojov.

Na Slovensku sa tento nástroj používa len v obmedzenom rozsahu, na báze dobrovoľnosti. Slovenská energetická agentúra (SEA) organizuje pravidelné krátkodobé kurzy *Energetický auditor* a *Energetický manažér* v bytovo-komunálnej sfére a energetické audity aj vykonáva. Pre ďalšiu oblasť – povinné štítkovanie elektrických spotrebičov pre domácnosť – prijali sa v SR v období 2002 – 2004 regulačné opatrenia v rozsahu identickom s krajinami EÚ (kompletná rámcová Smernica 92/75/ES o energetickom štítkovaní spolu s implementačnými smernicami).

Podobne, ako v prípade energetickej efektívnosti, ani na „... podporu, výskum, vývoj a zvýšené využitie nových a obnoviteľných foriem energie...“ uvádzané ako povinnosť strán Prílohy I v článku 2, § 1, bod a), iv) Kjótskeho protokolu, sa v SR neprijala priama legislatívna podpora. Súčasne so schválením *Koncepcie využívania obnoviteľných zdrojov energie* vládou SR r. 2002 bol zriadený Riadiaci výbor Programu riadenia rozvoja obnoviteľných zdrojov. Jeho členmi sú zástupcovia ministerstiev pôdohospodárstva, životného prostredia, výstavby a regionálneho rozvoja, dopravy, pôšt a telekomunikácií, ÚRSO a SEA. Výbor pripravil *Správu o pokroku v rozvoji OZE* vrátane stanovenia indikatívnych cieľov pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie. V správe sa o. i. konštatuje, že naplnenie indikatívneho cieľa EÚ o pokrytí 30 % výroby elektrickej energie z OZE je pre Slovensko z dôvodu vysokej finančnej náročnosti nereálne. Ako minimálny – realistický indikatívny cieľ – sa prijalo stabilizovanie 19 % podielu výroby z OZE na celkovom objeme výroby elektrickej energie. Platná novela daňového zákona už neobsahuje podporné ekonomické opatrenie pre OZE, ktorým bola možnosť oslobodiť od dane z príjmu na obdobie 5 rokov príjmy z prevádzky malých vodných elektrární, kombinovanej výroby elektriny a tepla (do 1 MW inštalovaného výkonu), tepelných čerpadiel a solárnych zariadení. Zákon o regulácii v sieťových odvetviach ukladá regionálnym distribučným spoločnostiam len povinnosť výkupu a maximálnu výkupnú cenu elektrickej energie z OZE. Prax však ukázala, že táto regulácia nie je postačujúca, preto by v pripravovanej novele zákona mala byť definovaná aj minimálna cena pri vykúpaní elektrickej energie z OZE. Otázkou je, či bude diferencovaná (čo je však v rozpore s pravidlami voľnej súťaže) alebo rovnaká pre všetky druhy OZE.

Malí a strední podnikatelia môžu čerpať prostriedky z programu Ministerstva hospodárstva SR (de minimis) *Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov*, DM-003/03, ich celkový objem na rok je 30 mil. Sk. Program nadobudol

účinnosť 1. januára 2003, jeho ukončenie sa predpokladá r. 2006. V r. 2003 bola pomoc poskytnutá 18 projektom – 9 z oblasti úspor energie pri zásobovaní bytových domov, 6 z oblasti využitia alternatívnych zdrojov energie a 3 projekty úspory energie v priemysle. Okrem tohto programu SEA ako poverená implementačná agentúra rozbehla kampaň na prípravu a predkladanie projektov na čerpanie prostriedkov z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, tzv. štrukturálnych fondov EÚ.

Všetky analyzované opatrenia patria do kategórie nepriamych, ale významných a účinných nástrojov na redukcii emisií skleníkových plynov v sektore energetiky. K nim nesporne patrí aj tzv. zákon o ovzduší. V súčasnosti platný zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami nahradil zákon č. 309/1991 Z. z. a úplne transponoval európsku smernicu o ovzduší do našich právnych noriem. Pôvodne striktný regulačný nástroj zameraný na emisie základných znečisťujúcich látok mal zároveň pozitívny „vedľajší“ vplyv na znižovanie emisií CO₂. K „udržateľnosti“ redukčných trendov veľkou mierou prispela aj požiadavka BAT (*best available technology*) ako súčasť schvaľovacieho procesu pri rekonštrukcii alebo budovaní nových spaľovacích zariadení v kategórii stredných a veľkých zdrojov. Novela tohto zákona z r. 2000 obsahovala mechanizmus vyhlasovania emisných kvót pre oxid siričitý na úrovni jednotlivých zdrojov a okresov. Prijatý dvojstupňový mechanizmus rozdeľovania kvót z úrovne ministerstva na jednotlivé okresy a z úrovne okresov na jednotlivé zdroje stanovuje kvóty na obdobie troch rokov (Vyhláškou MŽP SR č. 127/2000 Z. z. boli stanovené kvóty SO₂ pre jednotlivé okresy na r. 2002 – 2004) a pri splnení podmienok umožňuje aj vzájomné obchodovanie. Aj napriek tomu, že objem zrealizovaných obchodov je relatívne malý (ide o desiatky, čo vyplýva z veľkosti trhu), už to, že boli a sú realizované, predstavuje pre našich prevádzkovateľov výborný náskok oproti iným krajinám v osvojení si Cap & Trade princípu, ktorý budú čoskoro využiť v rámci obchodovania s emisiami CO₂ podľa pripravovanej schémy EÚ na r. 2005 – 2007.

Poznámka: Napríklad Slovenské elektrárne, a. s., od r. 1991 (prijatie zákona o ovzduší) do konca r. 2003 investovali asi 14,9 mld. Sk (zhruba 71,5 % z celkového objemu) do technologických úprav tepelných elektrární (DESOX, DENOX) s cieľom splniť nové environmentálne požiadavky. Výsledkom bolo výrazné zníženie tvorby emisií SO₂ a NO_x (takmer na tretinu). Emisie CO₂ poklesli r. 2003 o viac ako 28 % v porovnaní s r. 1990. Zrušenie kategórie B (zdroje nespĺňajúce emisné limity, ktoré môžu byť prevádzkované do 31. 12. 2006, pričom okrem zvýšených základných poplatkov za znečisťujúce látky sú v jednotlivých rokoch spoplatňované aj progresívnymi koeficientmi) novelou č. 487/

2002 znamená, že napríklad SE, a. s., budú musieť po tomto termíne odstaviť 9 zariadení s celkovým inštalovaným výkonom 715 MW.

Blízka budúcnosť energetiky „environmentálneho druhu“

Vývoj v energetickom sektore sa v poslednom období výrazne zdynamizoval a možno očakávať, že vstupom do EÚ sa tento proces ešte zintenzívni. Skúsme sa bližšie pozrieť na to, čo bude rozvoj tohto sektora významne ovplyvňovať vo vzťahu ku zmene klímy v najbližších rokoch.

V Prilohe B Kjótskeho protokolu je definovaný redukčný záväzok na obdobie 2008 – 2012 pre SR ako päťnásobok 92 % celkových národných emisií skleníkových plynov r. 1990. V *Stratégii SR plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu* (2001) bolo celkové množstvo pre toto obdobie znížené o ďalších 5 %, nie však proporcionálne pre všetky sektory. Podľa projekcií agregovaných emisií skleníkových plynov spracovaných v rámci projektu MŽP SR r. 2002, ktoré boli podkladom návrhu *Národného alokačného plánu SR na roky 2005 – 2007*, je splnenie prijatého záväzku reálne pre všetky modelované scenáre.

Poznámka: V prípade vývoja podľa vysokého scenára (predpokladá najvyšší nárast konečnej spotreby energie, ktorý by sa dosiahol bez toho, aby sa zmenila štruktúra spotreby fosílnych palív a súčasne zaviedli opatrenia na znižovanie tvorby emisií CO₂, ako je zámena palív, využitie obnoviteľných zdrojov, kombinované cykly a pod.) by bolo ohrozené plnenie požiadavky emisnej úrovne pre ďalšie cieľové obdobie 2013 – 2017.

Emisné trajektórie boli spracované tak, aby zohľadňovali uznesenia vlády SR o odstavení dvoch najstarších blokov JE v Jaslovských Bohuniciach v r. 2006 a 2008 a podpore prednostného vykúpuvania elektriny vyrobenej z domáceho uhlia do r. 2010 v rozsahu bežnom pre EÚ.

Výrazným regulačným a ekonomickým nástrojom na kontrolu tvorby emisií CO₂ v sektore energetiky bude nesporne *Smernica 2003/87/ES*, ktorou sa ustanovuje schéma obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v EÚ, a ktorou sa mení a dopĺňa *Smernica Rady 96/61/ES* (o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia). Výroba elektriny, tepla a pary, rafinérie ropy, výroba železa a ocele, papiera a celulózy, ako aj výroba stavebných materiálov a emisie CO₂ – tak boli stanovené východiskové sektory pre trojročnú „zahrievaciu“ fázu v období 2005 – 2007. Po nej by mala nasledovať povinná, tzv. kjótska fáza, ktorá by mala prebiehať paralelne s medzinárodným obchodovaním podľa Kjótskeho protokolu. Jednou z podmienok účasti je aj príprava návrhu Národného alokačného

plánu (NAP), ktorý by mal byť konzistentný s kritériami Európskej komisie, národnými cieľmi podľa Kjótskeho protokolu a pravidlami štátnej pomoci. V júni 2004 bol na webovej stránke Ministerstva životného prostredia SR zverejnený *Návrh Národného alokačného plánu SR na r. 2005 – 2007*.

Na základe poslednej národnej inventúry emisií skleníkových plynov (za rok 2002), údajov o historickej tvorbe emisií (databázy REZZO a NEIS) a projekciách emisií do r. 2030 bolo stanovené celkové alokované množstvo na obdobie 2005 – 2007 pre zdroje podľa smernice 2003/87/ES vo výške 104 257, 575 kt CO₂, rezerva pre nové zdroje bola určená v objeme 2 120,625 kt CO₂. Emisné kvóty pre jednotlivé zdroje boli určované špecifickým spôsobom podľa druhu zdroja (podrobnejšie na webovej stránke MŽP SR), v zásade však boli na ich stanovenie rozhodujúce historické údaje o tvorbe emisií a projekcie emisií vypočítané na základe predložených business plánov podnikov. Napríklad v prípade SE, a. s. (v kategórii výroba elektriny a tepla zo zdrojov s tepelným výkonom nad 20 MW) sa pri plánovanej produkcii zohľadnila odstavka prvého bloku jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice (440 MW inštalovaného výkonu) r. 2006 a odstavenie zariadení v elektrárnach Nováky a Vojany (spolu 715 MWe) po 31. 12. 2006 v dôsledku novely zákona o ovzduší. Súčasťou NAP SR a návrhu zákona o obchodovaní s emisnými kvótami skleníkových plynov a znečisťujúcich látok je aj rozšírenie kategórií zdrojov uvádzaných v prílohe I smernice na obdobie 2008 – 2012 o spaľovacie zariadenia s menovitým tepelným príkonom od 10 do 20 MW (okrem zariadení na spaľovanie nebezpečného a komunálneho odpadu), prevádzky na výrobu surového železa a ocele vrátane kontinuálneho liatia s kapacitou do 2,5 t.h⁻¹ a prevádzky na výrobu skla vrátane sklenených vlákien s kapacitou od 0,5 do 20 t. deň⁻¹. Tieto zdroje sa budú zapájať do medzinárodného obchodovania podľa Kjótskeho protokolu.

Významným dokumentom, ktorý sa na pripravovanú schému viaže, je *Rozhodnutie rady 156/2004/ES*. Ustanovuje princípy monitorovania a podávania správ o emisných údajoch. Prevádzkovatelia jednotlivých zdrojov budú povinne monitorovať a pravidelne hlásiť obvodnému úradu životného prostredia a neskôr zaslať do národného registra údaje o tvorbe emisií CO₂ za predošlý kalendárny rok, ktoré musia byť verifikované a validované oprávnenými overovateľmi. V článku 16 smernice sa stanovila pokuta vo výške 40 eur. t⁻¹ pre r. 2005 – 2007 a 100 eur. t⁻¹ v r. 2008 – 2012 spolu s povinnosťou doplnenia pri chýbajúcich kvótach CO₂ na účte. To bude zrejme dostatočnou motiváciou prevádzkovateľov zdrojov na dôsledné mapovanie vývoja tvorby emisií. Zatiaľ čo odhadnúť pohyb cien za tonu CO₂ si dnes trúfne len málokto, pokuty za neplnenie

poznajú prevádzkovatelia v dostatočnom predstihu, preto bolo dôležitou podmienkou akceptovania NAP jeho verejné pripomienkovanie.

Legislatívnych zmien v sektore energetiky nie je v poslednom období málo. Znižovanie emisií skleníkových plynov by malo pozitívne ovplyvniť implementovanie hneď niekoľkých smerníc EÚ. V oblasti obnoviteľných zdrojov energie to bude *Smernica 2001/77/ES* z 27. septembra 2001 o podpore elektriny vyrobenej z OZE na vnútornom trhu s elektrinou. Výsledkom jej zavedenia by mali byť tzv. zelené certifikáty, zjednodušenie administratívy, flexibilné metódy odpisovania investícií a stabilné výkupné ceny elektriny z OZE.

V rezorte dopravy sa prijala *Smernica 2003/30/ES* o podpore používania biopalív a iných OZE s indikatívnymi cieľmi stanovenými ako 2 % podiel biopalív a iných OZE v doprave na celkovej spotrebe r. 2005, do r. 2010 by sa mal tento parameter zvýšiť na 5,25 %. Po jej prijatí by sa mal zlepšiť aj monitoring spotreby alternatívnych palív a predaja pohonných hmôt.

Oblasť výroby elektrickej energie bude ovplyvňovať *Smernica 2004/8/ES* z 11. februára 2004 o podpore kogenerácie založenej na využiteľnej spotrebe tepla na vnútornom trhu s energiou, novelizujúca *Smernicu 92/42/ES*. Jej cieľom je zdvojnásobiť úspory energie pri zvýšení výroby elektrickej energie z kogenerácie z 11 % r. 1998 na 18 % do r. 2010.

Oblasť konečnej spotreby energie rieši rámcová *Smernica 92/75/ES* o energetickom štitkovaní, *Smernica 2003/66/ES* (novela *Smernice 94/2/ES*) a *Smernica 2002/91/ES* o energetickej hospodárnosti budov, ktorá medziiným prináša zjednotenie štandardov pre budovy a metodiky na ich určovanie, certifikáciu budov, inšpekcie kotlov, chladiacích a vykurovacích zariadení.

Významným nástrojom na podporu energetickej efektívnosti by mala byť navrhovaná smernica EÚ o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách. Dôvodom na jej prípravu bola o. i. skutočnosť, že nerealizovaný potenciál energetických úspor vplyvom trhových bariér sa v súčasnosti odhaduje na 17 % celkovej spotreby v priemysle, 22 % v domácnostiach a inštitúciách a 14 % v doprave. Podľa odhadov však 1 % úspory energie ročne predstavuje takmer polovicu záväzku EÚ podľa Kjótskeho protokolu. Táto smernica rieši dostupnosť a podporu energetických auditov aj pre malých spotrebiteľov.

* * *

Zdá sa, že ani najzdatnejší prognostik si netrúfne odhadnúť vývoj energetického sektora na Slovensku na dlhšie obdobie ako pár mesiacov. Uviedli sme len stručný prehľad niektorých platných a pripravovaných právnych noriem, predovšetkým tie, ktoré sa výrazne

môžu premietnuť do tvorby emisií skleníkových plynov. Nehovorili sme o prebiehajúcej privatizácii SE, a. s., ktorej výsledok bude podstatným spôsobom určovať nielen budúcnosť produkcie elektrickej energie na Slovensku, ale aj tvorbu emisií skleníkových plynov. Otvorené sú zatiaľ všetky scenáre – odstavenie blokov Jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach r. 2006 a 2008, predĺženie ich prevádzky, náhrada ich výkonu dostavbou dvoch blokov v Mochovciach, výstavbou paroplynových cyklov alebo dovozom elektrickej energie.

Preberanie smerníc EÚ na Slovensku vo väčšine prípadov prebieha s časovým oneskorením oproti očakávaniam, preto nie je možné zodpovedne kvantifikovať ich účinek na tvorbu emisií. Jediné, čo môžeme dnes o energetike povedať, a zrejme nebudeme musieť v krátkom čase korigovať, že tento sektor sa stal a na dlhší čas aj zostane objektom výraznej environmentálne orientovanej legislatívnej iniciatívy po našom vstupe do EÚ. Práve táto skutočnosť by sa mohla pozitívne premietnuť do zlepšenia indikátorov jeho udržateľného rozvoja.

Literatúra

- Energetická politika SR. Ministerstvo hospodárstva SR. Bratislava, 2000.
- Klukan, J.: Návrh smernice o energetickej efektívnosti a energetických službách. Seminár City Hotel Bratislava, máj 2004.
- Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie. Ministerstvo hospodárstva SR. Bratislava, 2002.
- Kučera, M.: Interview k projektu NCSA. Klub 5000. Bratislava, jún 2004.
- Mariáš, M.: Energetické smernice EK a očakávané zmeny v súvislosti s ich zavádzaním do legislatívy. Seminár City Hotel Bratislava, máj 2004.
- Národný alokačný plán na roky 2005 – 2007 k Smernici 2003/87/ES, ktorou sa ustanovuje schéma obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v ES. Návrh. MŽP SR. Bratislava, 2004.
- Projekcie emisií skleníkových plynov podľa Prílohy A Kjótskeho protokolu k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy. Štúdia pre MŽP SR. Profing, s. r. o., Bratislava 2002.
- Stratégia SR plnenia záväzkov Kjótskeho protokolu. Bratislava, 2001.
- Tretia národná správa o zmene klímy SR, 2001.
www.economy.gov.sk, www.ecbratislava.sk,
www.enviro.gov.sk/ochrana_ovzdušia/zmena_klimy,
www.pointcarbon.com

Ing. Helena Princová, CSc., PROECO, Tilgnerova 2, 841 05 Bratislava, princova@stonline.sk